

การบริหารจัดการที่ดี : บทเรียนการจัดการชุมชนทุ่งตำเสา
**GOOD GOVERNANCE: LESSON LEARNED FROM THUNGTAMSAO
COMMUNITY MANAGEMENT**

อุทัย ปริญาสุทรินันท์

Utai Parinyasutinun

ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Department of Educational Foundation, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการที่ดีและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรชุมชนทุ่งตำเสา ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้นำองค์กรชุมชน จำนวน 4 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ชาวบ้านในชุมชน จำนวน 30 คน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน และนักวิชาการ จำนวน 5 คน ผลการศึกษา พบว่า องค์กรชุมชนทุ่งตำเสา อันได้แก่ มัสยิดดารุลามีน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรักษ์โตน สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา และเทศบาลเมืองทุ่งตำเสา ถือเป็นกลไกการขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนา ทั้งการสืบทอดศาสนา การสร้างอาชีพ การดำเนินธุรกรรมทางการเงิน และการปกครอง ซึ่งองค์กรเหล่านี้ล้วนมีการบริหารจัดการที่ดี แม้จะมีข้อจำกัดอยู่บ้าง แต่ทว่า จำเป็นต้องขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาที่มีความหลากหลายและซับซ้อน รวมทั้งยังต้องปะทะสังสรรค์กับองค์การในรูปแบบอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมที่เป็นที่ยอมรับได้ของแต่ละฝ่าย เช่นนี้ องค์กรของชุมชนจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา โดยต้องเริ่มจากพัฒนาคน สร้างวินัยทางการเงิน ให้ศรัทธาทางชีวิต ที่สำคัญคือ ต้องอุทิศตนแก่ส่วนรวม ทั้งนี้ เพื่อให้องค์กรมีการบริหารจัดการที่ดีและชุมชนมีความเข้มแข็ง อันจักนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการที่ดี, คุณภาพชีวิต, การจัดการชุมชน

ABSTRACT

This qualitative research aims to study the good governance and guidelines for development of good governance of the Thungtamsao community organization which uses qualitative methods of observation, interview, group discussion and exchange and learning forums, as the field data collection tools. Informants in the research are 4 community organization leaders, 5 community leaders, 30 villagers, 5 local government officials, and 5 academics. The study found that the Thungtamsao community organization: Masjid Darulamine, Agricultural Housewives of Rak Ton Community Enterprise Group, Ban Wangphra Community Financial Institution, and Thungtamsao Municipality is a mechanism of development steering for such religious promulgating, vocational promoting, financial operations, and governance. Although the organization has good governance with also some obstacles, however, there still steers the development activity, diversity and complexity, including of the interaction with other organizations, both internal and external communities, based on the accepted mutual benefits. Therefore, the organization is needed development which begins from human, financial discipline creating, faith led-living, and public consciousness comes first. This aforementioned will make the organization to reach good governance, community stronger and will sustainable development and better quality of life of people in the community.

Keywords: Good Governance, Quality of Life, Community Management

บทนำ

“การบริหารจัดการที่ดี” มักถูกเข้าใจว่าเป็นกระบวนการทัศน์ในการบริหารจัดการภาครัฐที่มีองค์ประกอบสำคัญ อันได้แก่ การเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐ ในฐานะผู้ให้บริการที่มีคุณภาพตามที่ประชาชนต้องการการสนับสนุนให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น โดยลดการควบคุมของราชการส่วนกลาง การเรียกร้องความสามารถในการปฏิบัติงาน ทั้งระดับบุคคลและองค์การ การวัดผลการปฏิบัติงานและให้ผลตอบแทน การตระหนักถึงความสำคัญของการจัดให้มีทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงาน จนบรรลุผลได้ตามเป้าหมาย และการเปิดกว้างให้มีการแข่งขัน โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในการดำเนินงาน (Srinisansakul, 2014: 81-85; Phansanit, 2014: 341-342; Meeros and Suwanla-ong, 2016: 107-108) ขณะที่ภาคเอกชนก็ได้นำหลักการบริหารจัดการที่ดีมาถือปฏิบัติ โดยเรียกว่า “การกำกับดูแลกิจการที่ดี” (Srijanetch, 2010: 1; Chongvisal, 2012: 113) เช่นนี้ การบริหารจัดการที่ดีจึงเป็นเครื่องมือพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และตรวจสอบให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ตลอดจนการคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อผู้มีส่วนได้เสีย นอกจากนี้ ด้วยเหตุที่การบริหารจัดการที่ดีมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนชุมชนท้องถิ่น สังคม และประเทศโดยรวม จึงเป็นผลให้มีการกำหนดบทบัญญัติแห่งรัฐเพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อนดังกล่าวให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ โดยในนี้หมายถึงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 100 ก วันที่ 9 ตุลาคม 2546

“ทุ่งตำเสา” เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีสภาพพื้นที่เป็น “เขา ป่า นา น้ำ” อันมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติที่เป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของชาวบ้านมาช้านาน อีกทั้งยังมีองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชุมชนที่มีผลงานที่น่าสนใจ อันได้แก่ มัสยิดดารุลอามีน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรรักษ์โตน สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา และเทศบาลเมืองทุ่งตำเสา ซึ่งองค์กรเหล่านี้ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนที่ให้ผลดีในระดับหนึ่ง แต่ด้วยข้อจำกัดของธรรมชาติขององค์กรที่แตกต่างกัน จึงยังไม่สามารถสร้างผลลัพธ์ทางสังคมได้ในวงกว้างมากนัก ด้วย

เหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารจัดการที่ดีและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรชุมชนดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาชุมชนทุ่งตำเสา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อันจักช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้นำองค์กรชุมชน จำนวน 4 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ชาวบ้านในชุมชน จำนวน 30 คน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน และนักวิชาการ จำนวน 5 คน ร่วมกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและเขียนรายงานผลการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การศึกษการบริหารจัดการที่ดีและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรชุมชนทุ่งตำเสา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ดังนี้

รู้จักองค์กรชุมชนทุ่งตำเสา

มัสยิดดารุลอามีน เป็นมัสยิดขนาดเล็ก ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 บ้านโไฮ้ เดิมชื่อว่า “มัสยิดอิสลาฮูลคัยรี” ซึ่งแปลว่าการพัฒนาความดี สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2490 ในพื้นที่ของโรงเรียนพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันนี้ ซึ่งการเดินทางไปละหมาดไม่ค่อยสะดวกนัก ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 จึงย้ายมาสร้าง ณ ที่ตั้งปัจจุบัน และเปลี่ยนชื่อเป็น “มัสยิดดารุลอามีน” ที่แปลว่าสถานที่ปลอดภัย โดยทุนในการจัดสร้างนั้นได้รับจากเงินที่ชาวบ้านช่วยกันบริจาคสมทบทุน และเงินสนับสนุนจากองค์กรเพื่อการกุศลอิสลามนานาชาติ ประเทศคูเวต ทั้งนี้ คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด มีจำนวน 13 คน สัปบุรุษหรือผู้มาละหมาดในมัสยิดมีจำนวนกว่า 400 คน โดยมีนายเหม บินหมาด เป็นอิหม่าม นายหุรูล มูเก็ม เป็นคอเต็บ และนายสันติ หลังหาว เป็นบิหลัน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรรมไร่นา ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 บ้านพรุชบา เริ่มดำเนินกิจการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 โดยมีนางไพเราะ กาลศรี เป็นประธานกลุ่ม พร้อมด้วยสมาชิกในกลุ่มได้นำผลผลิตที่ได้จากส้มแขกที่หาได้ง่ายในชุมชนมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์น้ำผลไม้ ในช่วงแรกไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก จึงได้เปลี่ยนมาแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้อยู่ในรูปแบบผงขงพร้อมดื่มและน้ำพริกส้มแขก ตามลำดับ ทั้งนี้ น้ำพริกส้มแขกถือเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภค เนื่องจากมีรสชาติถูกปาก และราคาจำหน่ายย่อมเยา

สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 บ้านวังพา ก่อตั้งเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2553 เป็นสถาบันการเงินที่ได้รับการพัฒนามาจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีความเข้มแข็งให้เป็นสถาบันการเงินชุมชน ภายใต้การสนับสนุนของธนาคารออมสิน ทั้งนี้ ชุมชนบ้านวังพาเป็นชุมชนที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองหาดใหญ่ การเดินทางไม่ค่อยสะดวก ที่สำคัญคือ ชาวบ้านไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้จากสถาบันการเงินได้ เนื่องจากไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ซึ่งชาวบ้านจะกู้เงินได้ก็ต้องอาศัยกลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้านที่ใช้วิธีการให้บุคคลค้ำประกันเงินกู้ จึงทำให้ชาวบ้านมีวินัยในการออมและชำระเงินกู้ไปโดยปริยาย ส่งผลให้สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาสามารถดำเนินกิจการได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีนายถนอม แยมสุวรรณ เป็นผู้จัดการ

เทศบาลเมืองทุ่งตำเสา ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 บ้านโห๊ะ ในปี พ.ศ. 2538-2553 นั้น เป็นการบริหารงานภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งตำเสา ซึ่งได้รับงบประมาณจัดสรรจำนวน 25-30 ล้านบาท โดยมีพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 10 หมู่บ้าน อันได้แก่ บ้านทุ่งเลียบบ บ้านทุ่งตำเสา บ้านหูแร่ บ้านนายสี บ้านโห๊ะ บ้านนาแสน บ้านพรุชบา บ้านท่าหมอไชย บ้านวังพา และบ้านเกาะม่วง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2554 ได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งตำเสาเป็นเทศบาลเมืองทุ่งตำเสา ทำให้ได้รับงบประมาณจัดสรรสำหรับบริหารงานเพิ่มขึ้น จึงมีหน่วยงานเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน โดยมีนายวิชัย สาสุนีย์ เป็นนายกเทศมนตรี และนายอาภรณ์ บุรณ์พิชัย เป็นปลัดเทศบาล

สรุปได้ว่า องค์การชุมชนทุ่งตำเสาเหล่านี้ช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนา ทั้งการสืบทอดศาสนา การ

สร้างอาชีพ การดำเนินธุรกรรมทางการเงิน และการปกครอง เช่นนี้ องค์การดังกล่าวจึงเป็นกลไกการขับเคลื่อนการจัดการชุมชนที่ให้ผลดี แม้จะมีข้อจำกัดอยู่บ้างก็ตาม

องค์การชุมชนทุ่งตำเสา กับ ปฏิบัติการและรางวัลที่สะท้อนถึงการบริหารจัดการที่ดี

การวิเคราะห์องค์การชุมชนทุ่งตำเสาทำให้ทราบถึงปฏิบัติการและรางวัลที่ได้รับ อันสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่ดีของแต่ละองค์กร ดังนี้

มัสยิดดารุลอามีน นอกจากจะเป็นพื้นที่ปฏิบัติศาสนกิจแล้ว ยังเป็นพื้นที่ปฏิบัติการจัดการชุมชน ทั้งการสืบทอดศาสนา การจัดการศึกษา การปกครอง การสื่อสารชุมชน และการจัดสวัสดิการชุมชน โดยเฉพาะการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นอีกประเด็นที่มีความสำคัญและเชื่อมโยงกับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน ทั้งนี้ สิ่งแวดล้อมทั้งหมดนั้นอิสลามเชื่อว่าล้วนมาจากองค์อัลลอฮ์ ซึ่งเป็นผู้ประทานให้มนุษย์ได้ใช้ในการดำรงชีวิต จึงเป็นหน้าที่ของมุสลิมที่พึงปฏิบัติ ทั้งโดยการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและการดูแลรักษาสิ่งที่พระองค์ได้ประทานให้มา นอกจากนี้ มัสยิดดารุลอามีนยังได้รับรางวัลมัสยิดที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับดีประจำปี 2557 จากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจและความสมัครสมานสามัคคีของพี่น้องมุสลิมในชุมชนที่ช่วยกันลงมือปฏิบัติและจัดการความเป็นระเบียบเรียบร้อยในมัสยิดได้เป็นอย่างดี

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรรมไร่นา ซึ่งมีน้ำพริกส้มแขกเป็นสินค้าที่สร้างชื่อเสียง โดยได้รับรางวัลหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ระดับ 4 ดาว ประจำปี 2553 ต่อมาก็ได้มีหน่วยงานรัฐเข้ามาช่วยสนับสนุน ทั้งงบประมาณและวิชาการ ทั้งนี้ กลุ่มมีการบริหารจัดการ อันได้แก่ ประการแรก การวางแผน มีการคัดเลือกประธานกลุ่มเพื่อดูแลการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ประการที่สอง การจัดองค์การ มีการกำหนดเป้าหมาย กติกา และระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม ประการที่สาม การจัดคนเข้าทำงาน มีการเชิญชวนสมาชิกให้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ ประการที่สี่ การสั่งการ มีรูปแบบการทำงานแบบไม่เป็นการเน้นการสั่งการด้วยวาจา ประการที่ห้า การประสานงาน เป็นการบอกต่อกันแบบปากต่อปาก ประการที่หก การรายงานผลการปฏิบัติงาน ประธานกลุ่มจะเป็นผู้กำหนดประเด็นปัญหาและเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่ม

ร่วมกันหาทางแก้ไข และประการที่เจ็ด การจัดทำงบประมาณ มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และจัดสรรผลกำไรให้แก่สมาชิกในกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน

สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา ในปี พ.ศ. 2546 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับที่สอง ในการประกวดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับอำเภอ และได้รับรางวัล 3A รวมทั้งได้รับการเพิ่มทุนจำนวนสมาชิก 100,000 บาท เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2550 ต่อมาได้รับรางวัลชนะเลิศ อันดับหนึ่ง ในการประกวดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดีเด่นระดับจังหวัด เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2554 อีกทั้งยังได้ดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ทั้งนี้สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพาได้ใช้หลักการบริหารจัดการที่ดีในการดำเนินงาน อันได้แก่ ประการแรก หลักนิติธรรม มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่ได้ตั้งไว้อย่างเคร่งครัด ประการที่สอง หลักคุณธรรม มีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ซื่อสัตย์ และสุจริต ประการที่สาม หลักการมีส่วนร่วม เป็นการสนับสนุนกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชน ประการที่สี่ หลักความโปร่งใส มีการชี้แจงรายละเอียดของการบริการให้ผู้ใช้บริการรับทราบอย่างทั่วถึง ประการที่ห้า หลักความรับผิดชอบ เป็นการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบต่อตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ และประการที่หก หลักความคุ้มค่า เป็นการจัดสรรและใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

เทศบาลเมืองทุ่งตำเสา ได้รับรางวัลตำบลเขียวขจีดีเด่น ประจำปี 2545 ผลงานดีเด่นด้านการพัฒนาท้องถิ่น ประจำปี 2547 รางวัลบุคคลดีเด่นด้านการพัฒนาท้องถิ่น ประจำปี 2547 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารงานที่ดี ประจำปี 2548 รางวัลรองชนะเลิศ อันดับหนึ่ง การประกวดศูนย์บริการและถ่ายทอดและเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ประจำปี 2550 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่น ประจำปี 2551 โล่รางวัลดีเด่นด้านการพัฒนาอาชีพการเกษตร ประจำปี 2551-2552 และรางวัลการบริหารจัดการที่ดี ประจำปี 2552 ซึ่งรางวัลเหล่านี้ล้วนได้รับในขณะที่มีสถานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งตำเสา ซึ่งถือเป็นรางวัลแห่งความภาคภูมิใจและเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งตำเสาเป็นเทศบาลเมืองทุ่งตำเสาในเวลาต่อมา ทั้งนี้ เทศบาลเมืองทุ่งตำเสาได้ใช้หลักการ

บริหารจัดการที่ดีในการดำเนินงาน อันได้แก่ ประการแรก หลักนิติธรรม มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ โดยกระจายอำนาจอย่างทั่วถึง ประการที่สอง หลักคุณธรรม มีการปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดมั่นในความถูกต้อง ประการที่สาม หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างกว้างขวาง ประการที่สี่ หลักความโปร่งใส มีการปฏิบัติหน้าที่อย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา ประการที่ห้า หลักความรับผิดชอบต่อ เป็นการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และประการที่หก หลักความคุ้มค่า เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์ห้องกรงชุมชนเหล่านี้ ชวนนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีเพื่อให้องค์กรดังกล่าวมีความเข้มแข็งและมั่นคงยิ่งขึ้น

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรชุมชนทุ่งตำเสา

มัสยิดดารุลอามีน มักมีการประชุมสัมมนา เพื่อเพิ่มศักยภาพของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดและพี่น้องมุสลิม โดยมีเทศบาลเมืองทุ่งตำเสาคอยให้การสนับสนุน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามัสยิดให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชน ภายใต้หลักชารีอะห์ และพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ซึ่งเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรรภิโตน การสร้างรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาคน โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานของสมาชิกในกลุ่ม จากนั้นจึงนำไปสู่การขยายผลและต่อยอดการพัฒนาธุรกิจต่อไป ทั้งการยกระดับมาตรฐานคุณภาพของสินค้า การขยายช่องทางการจัดจำหน่าย และการแสวงหาแหล่งสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งการสร้างความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจักทำให้กลุ่มเป็นต้นแบบของการพึ่งตนเองได้

สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา เป็นสถาบันการเงินที่มีสมาชิกจำนวนมาก โดยสมาชิกมีทั้งคนภายในและภายนอกชุมชน เช่นนี้ การกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนบนพื้นฐานของความพอเพียง ย่อมทำให้สถาบันการเงินขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง อีกทั้งยังต้อง

ระมัดระวังในประเด็นการปล่อยเงินกู้ ซึ่งต้องไม่ก่อให้เกิดหนี้สูญ ทั้งนี้ ความก้าวหน้าของสถาบันการเงินต้องส่งเสริมให้สมาชิกมีความอยู่ดีมีสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีไปพร้อมกัน

เทศบาลเมืองทุ่งตำเสา นโยบายของเทศบาลที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยเฉพาะในเด็กก่อนวัยเรียน และเด็กด้อยโอกาส โดยการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กที่มีอยู่ให้มีคุณภาพดีขึ้น รวมทั้งการสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มเติม ตลอดจนการสร้างโรงเรียนเทศบาลเมืองทุ่งตำเสาเพื่อลดค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชนในพื้นที่ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในการเสริมสร้างศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ซึ่งต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

สรุปได้ว่า องค์การชุมชนทุ่งตำเสาจำเป็นต้องพัฒนาในสิ่งเหล่านี้ อันได้แก่ ประการแรก พัฒนาดน โดยเฉพาะการเสริมสร้างศักยภาพของชาวบ้านในการประกอบสัมมาอาชีพ ประการที่สอง สร้างวินัยทางการเงิน โดยเฉพาะจริยธรรมในการให้และการรับที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ประการที่สาม พัฒนาตามหลักศาสนา โดยใช้ศรัทธาเป็นเข็มทิศในการนำทางชีวิต และประการที่สี่ พัฒนาการบริหารจัดการที่ดี โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องอุทิศตนแก่ส่วนรวม

สรุปและอภิปรายผล

ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้มีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรชุมชนทุ่งตำเสา ซึ่งควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

เริ่มจากพัฒนาคน

แรงงานที่ใช้ในการดำเนินกิจการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรักษ์โตนั้น ส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านในชุมชนที่มีพื้นฐานความรู้ในระดับที่เพียงพอต่อการดำรงชีพทั่วไป มิได้มีทักษะฝีมือแรงงานเป็นการเฉพาะ แต่ก็มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาอบรมเพื่อเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ซึ่ง Chomchuen and Jaiban (2015: 212) อธิบายว่าการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตของชาวบ้านถือเป็นสิ่งสำคัญในการยกระดับการผลิต โดยเริ่มจากการผลิตระดับครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน อันจักทำให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง ขณะที่ Suwana-art (2013: 51),

Arree et al. (2014: 60), และ Chaipinchana (2014: 47) เห็นว่าการพัฒนาศักยภาพด้านบัญชีจะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพ เนื่องจากสามารถนำข้อมูลทางบัญชีการเงินมาใช้ในการบริหารจัดการได้ ส่วน Khamwong and Talaluck (2014: 311) ชี้ชัดว่าการพัฒนาศักยภาพด้านระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการผ่านเว็บไซต์ ถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการให้ข้อมูลกับลูกค้า ซึ่งช่วยเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้ Sirisumphand (2013: 5), Tatiyakavee (2015: 4), และ Chaipinchana (2016: 85) ย้ำว่าการวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งช่วยเพิ่มผลิตภาพและศักยภาพของภาคการผลิต อันจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาดนของวิสาหกิจชุมชนคือ การเสริมสร้างศักยภาพของชาวบ้าน ทั้งการผลิต การบัญชี และการใช้สารสนเทศ รวมทั้งการวิจัย สิ่งเหล่านี้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ระหว่างวิสาหกิจที่มีอยู่ในชุมชน ต่อเมื่อมีความพร้อมมากขึ้น จึงค่อยพัฒนาเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิสาหกิจภายนอกชุมชนต่อไป

สร้างวินัยทางการเงิน

สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพานั้น ถือเป็นสวัสดิการชุมชนรูปแบบหนึ่งที่มุ่งให้ชุมชนได้พึ่งพาตนเอง ทั้งนี้ Masae (2012: 34-35) อธิบายว่าการขยายตัวของสวัสดิการชุมชนที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์ ถือเป็น การสร้างโอกาสให้ชาวบ้านได้เข้าถึงสวัสดิการรูปแบบใหม่ที่พวกตนมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ขึ้นมา ซึ่ง Plodkong and Thammasatchakarn (2013: 72) เห็นว่าสวัสดิการชุมชนช่วยลดปัญหาที่สมาชิกประสบอย่างตรงจุด รวมทั้งสามารถขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของกลุ่มให้เป็นสถาบันทุนของชุมชนได้ ทั้งนี้ Phibulsiri (2008: 58) เน้นย้ำว่ากระบวนการที่นำไปสู่ความสำเร็จดังกล่าวประกอบด้วยขั้นตอนเหล่านี้ อันได้แก่ ประการแรก การวิเคราะห์สถานการณ์และวิกฤติของชุมชน โดยกรรมการและผู้นำชุมชน ประการที่สอง การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในทุกระดับและทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งภาคีพัฒนาภายในและภายนอกชุมชน ประการที่สาม ความซื่อสัตย์และจริงจัง ประการที่สี่ การมีจิตสาธารณะ ประการที่ห้า ผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก กรรมการ และผู้นำชุมชนอย่างเท่า

เทียม โปร่งใส และตรวจสอบได้ และประการที่หก การมีวิสัยทัศน์และแนวทางการจัดสวัสดิการขององค์กรเพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดของชุมชน

อย่างไรก็ดี ยังมีองค์การการเงินชุมชนที่ล้มสลายไปหลายแห่ง โดยประเด็นหลักคือ การขาดวินัยทางการเงิน การใช้จ่ายเกินตัวของภาคครัวเรือน และการขาดการยอมรับและความเข้าใจจากหน่วยงานภายนอกและสถาบันการเงิน (Kiatpathomchai and Charenjiratragul, 2012: 129; Lertsrichainon, 2013: 148) กระนั้นก็ตาม Thirapat et al. (2012: 2) และ Parinyasutinun (2016a: 334) ย้ำว่าการจัดการสวัสดิการของชุมชนที่ใช้การสนับสนุนของกลุ่มออมทรัพย์นั้นเป็นรูปแบบที่ควรได้รับการสนับสนุน เนื่องจากช่วยให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งทุกฝ่ายต้องมีการยอมรับในการให้และการรับที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

สรุปได้ว่า สถาบันการเงินชุมชนเป็นสวัสดิการที่จัดขึ้นโดยชุมชนบนพื้นฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชน เช่นนี้ สวัสดิการชุมชนจึงเป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจของคนในชุมชน เพราะฉะนั้นการจัดการสวัสดิการชุมชนโดยใช้ฐานทุนเดิมของชุมชนและการจัดสวัสดิการชุมชนที่มีหน่วยงานเข้าไปสนับสนุนต่อยอดจากฐานทุนเดิมของชุมชนนั้นจึงช่วยให้เกิดการตื่นตัวในการจัดสวัสดิการชุมชนที่กว้างขวางและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ให้ศรัทธาทางชีวิต

มัสยิดดารุลอามีนกับบทบาทการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นถือเป็นอีกประเด็นที่มีความสำคัญและเชื่อมโยงกับการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งพี่น้องมุสลิมในชุมชนได้ร่วมกันสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในชุมชน โดยเริ่มต้นจากมัสยิดอันเป็นสถานที่ที่ชุมชนใช้ประโยชน์ร่วมกันในทุกวัน ดังที่ Tothuan and Wae-U-Seng (2010: 81) อธิบายว่าการมีสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นหลักการที่ศาสนาอิสลามได้บัญญัติไว้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของมุสลิม โดยมุสลิมมีหน้าที่ต้องดูแลรักษา ทั้งการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและการดูแลรักษาสิ่งที่อัลลอฮ์ได้ประทานให้มา เช่นเดียวกับ Sohsan et al. (2008: 70-71) และ Binlateh and Thongchuy (2010: 63) อธิบายว่ามุสลิมต้องเป็นผู้อุทิศใจใส่ต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมายและคำมั่นสัญญา อันถือเป็นการขัดเกลาทางสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ซึ่ง Siriboon (2013: 25) และ Chai-umporn and Wimonwat (2013: 14) อธิบายเพิ่มเติมว่าสิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงความยั่งยืนของการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้ Lorma and Srisook (2015: 193) เห็นว่ายิ่งเป็นการดี หากเปิดพื้นที่ให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

นอกจากนี้ Wiangsimma (2014: 18) และ Muhamad and Amornsanguansin (2014: 17) ยังได้ยกตัวอย่างการพัฒนาที่ยั่งยืนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนมัสยิดกมาลุลอิสลาม ริมคลองแสนแสบ แขวงทรายกองดินใต้ เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร โดยอิหม่ามซึ่งถือเป็นผู้นำชุมชนได้นำหลักศาสนา มาประยุกต์ใช้และถ่ายทอดผ่านเสียงตามสาย รวมทั้งดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้ดูแลรักษาทรัพย์สินที่อัลลอฮ์ได้ประทานให้ โดยเริ่มจากสิ่งแวดล้อมในครอบครัว นำไปสู่การรับผิดชอบครอบครัว และรับผิดชอบสังคมต่อไป เช่นนี้ การที่มัสยิดดารุลอามีนได้รับรางวัลมัสยิดที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับดีประจำปี 2557 จึงสะท้อนถึงการปฏิบัติตามหลักศาสนาของคนในชุมชน อันเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่องค์กรอื่นๆ ได้นำไปประยุกต์ใช้

สรุปได้ว่า บทบาทสำคัญอย่างหนึ่งของมัสยิดในชุมชนคือ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีตามหลักอิสลาม โดยทุกสรรพสิ่งบนโลกนี้ล้วนเป็นสิ่งที่อัลลอฮ์ประทานให้แก่มวลมนุษยชาติได้ใช้ในการดำรงชีวิต จึงเป็นหน้าที่ของมุสลิมที่ต้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า อันส่งผลดีต่อชาวบ้านในชุมชนที่ใช้มัสยิดเป็นพื้นที่แห่งศรัทธาและปฏิบัติการในชีวิตประจำวัน

ที่สำคัญคือ ต้องอุทิศตนแก่ส่วนรวม

นโยบายและทิศทางในการพัฒนาของเทศบาลเมืองทุ่งตำเสา นั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ภายใต้คำขวัญที่ว่า “พัฒนาทุ่งตำเสาเป็นเมืองน่าอยู่ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนมีความเข้มแข็ง ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” สมดังรางวัลเกียรติยศที่ได้รับจำนวนมาก ซึ่งถือเป็นความภาคภูมิใจและเป็นแรงผลักดันในการทำงานที่ดีเพื่อประชาชนในชุมชนท้องถิ่นต่อไป ดังที่ Jansiri (2015: 99) อธิบายว่าการบริหารจัดการที่ดีระดับท้องถิ่นนั้นเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การจัดสรรงบประมาณ และการให้บริการสาธารณะในระดับท้องถิ่น โดยเกี่ยวข้องกับ

ผู้กระทำการในหลายส่วน ทั้งผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกท้องถิ่น องค์การที่ไม่ใช่รัฐ องค์การธุรกิจ ทั้งสถาบันที่เป็นทางการและสถาบันที่ไม่เป็นทางการ ซึ่ง Asawimalkit (2011: 26) และ Puang-ngam (2014: 59) เห็นว่าการประเมินองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี จำเป็นต้องให้ภาคประชาชน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานดังกล่าว เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินอย่างแท้จริง กระนั้นก็ตาม Pumpruk (2014: 66) ระบุว่าระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนโยบายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ นโยบายเศรษฐกิจพอเพียง นโยบายโครงสร้างพื้นฐาน นโยบายการสร้างทุนมนุษย์ และนโยบายประชานิยม ทั้งหลายเหล่านี้ล้วนอยู่ในระดับเพียงปานกลาง ทั้งนี้ Serirangsan (2015: 14) อธิบายว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักมีปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน อันสร้างความเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งในรูปตัวเงิน คุณภาพในการบริการ และความเป็นธรรมในสังคม รวมทั้งโอกาสในอนาคตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย

เช่นนี้ Krueathep (2015: 5) จึงได้เสนอกฎเหล็กสำหรับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ ประการแรก ทำทุกอย่างให้ถูกต้องตั้งแต่เริ่มต้น ประการที่สอง ฝ่าฝืนให้ไกลและไปให้ถึง ประการที่สาม ตื่นรู้ในสิ่งที่ทำและไม่เบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ ประการที่สี่ มุ่งบริหารจัดการให้เทียบเท่าระดับสากล ประการที่ห้า ไม่กลัวที่จะทำงานยาก ประการที่หก หมั่นคิดและริเริ่มนวัตกรรม ประการที่เจ็ด เน้นการจัดการแบบมืออาชีพ ประการที่แปด สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และประการที่เก้า เอาชนะใจประชาชน ขณะที่ Cheunpinijisakul and Rattanawaraporn (2014: 131) และ Tanongsak et al. (2016: 190) เห็นว่ามีความจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี รวมทั้งสร้างฐานข้อมูลชุมชน อันจักเอื้อต่อการพัฒนาองค์กรในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม Thongyoo (2012: 12), Whangmahapom (2013: 17), และ Parinyasutinun (2016b: 224-225) ย้ำว่าผู้นำทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งมีจิตสาธารณะและการอาสาสมัคร รวมทั้งอิทธิพลและบารมีมากกว่าผู้นำที่เป็นทางการนั้นมักแก้ปัญหาให้กับชุมชนได้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ทั้งนี้ Chalayonnavin (2016: 98) เน้นย้ำอีกว่าองค์การแบบไม่เป็นทางการถือเป็นกลไกการขับเคลื่อน

กิจกรรมการพัฒนาที่เข้ามาทำหน้าที่แทนองค์การแบบเป็นทางการ ซึ่งไม่สามารถทำหน้าที่ของตนได้ หรือทำได้แต่ไม่มีประสิทธิภาพ หรือทำได้แต่ไม่เกิดประสิทธิผล เช่นนี้ ผู้นำที่ไม่เป็นทางการและองค์การที่ไม่เป็นทางการ จึงเป็นทางเลือกใหม่ในการขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนา อันนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ยึดติดอยู่กับกรอบคิดการทำงานแบบเดิม ซึ่ง Parinyasutinun (2015: 19) และ Parinyasutinun (2016c: 135) เห็นว่าสิ่งเหล่านี้ถือเป็นเรื่องปกติสำหรับการบริหารจัดการที่ดีต้องมีการปรับประยุกต์แนวคิดและทฤษฎีให้เข้ากับความเป็นจริงของสถานการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

สรุปได้ว่า การดำเนินงานของเทศบาลตามนโยบายที่กำหนดขึ้นนั้น ล้วนมีเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะการบริหารจัดการที่ดี อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จเป็นเรื่องยาก แต่การรักษาความสำเร็จนั้นยากยิ่งกว่า ฉะนั้น วันนี้อย่างไร หน้าของเทศบาลจะเป็นเช่นไร ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความจริงใจและจริงจังของผู้ผู้นำ อันเป็นกุญแจสำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนอย่างไม่ต้องสงสัย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์กรชุมชนทุ่งตำเสาที่มีผลงานที่น่าสนใจ อันได้แก่ มัสยิดดารุลอามีน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรรกรักโซเดิน สถาบันการเงินชุมชนบ้านวังพา และเทศบาลเมืองทุ่งตำเสา ซึ่งองค์กรเหล่านี้ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนที่ให้ผลดีในระดับหนึ่ง แต่ด้วยข้อจำกัดของธรรมชาติขององค์กรที่แตกต่างกัน จึงยังไม่สามารถสร้างผลลัพธ์ทางสังคมได้ในวงกว้างมากนัก อันเนื่องจากการเป็นองค์กรชุมชนขนาดเล็กที่ยังต้องการการสนับสนุน ทั้งการสนับสนุนเชิงนโยบายและแหล่งเงินทุน เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีและยั่งยืน อันจักช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาวิจัยโดยใช้ชุดคิดหรือชุดความรู้ใหม่ๆ มาจัดกระทำกับองค์กรชุมชนให้หลากหลายยิ่งขึ้น เนื่องจากองค์กรดังกล่าวมักถูกศึกษาวิจัยในประเด็นซ้ำๆ ที่สามารถคาดเดาผลการศึกษาค้นคว้าได้ไม่ยากนัก ซึ่งจะเป็นเช่นนั้นได้ ย่อมจำเป็นที่นักวิจัยต้องสร้างหรือสร้างชุดคิดหรือชุดความรู้ของตนในลักษณะที่ลื่นไหล ปราศจากอคติ

และบูรณาการศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างสมเหตุสมผล โดยมีกุญแจสำคัญคือ การตั้งคำถามหรือข้อสงสัยใหม่ๆ เพื่อหาคำตอบที่จะทำให้เกิดการพัฒนา อันจักนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- Arree, B., Sanyong, P., & Om-yim, U. (2014). Potential development using managing accounting technique to increase income of organic fertilizer production community enterprise in Baan Pong Arng, Muang Na Sub-district, Chiang Dao District, Chiang Mai Province [In Thai]. *Journal of Community Development and Life Quality*, 2 (1), 49-61.
- Asawimalkit, U. (2011). The challenges of Thai local government performance measurement [In Thai]. *Thai Journal of Public Administration*, 9 (1), 13-30.
- Binlath, W., & Thongchuy, C. (2010). The process of Muslim identity conservation and the strengthening of the community: A case study of Masjid Ban Nuae Community [In Thai]. *AL-NUR Journal*, 5 (9), 55-66.
- Chaipinchana, P. (2014). Development of household accounting system under sufficiency economy philosophy with participation of community, Nong Pa Krung Sub-district, Muang District, Chiang Mai Province [In Thai]. *Journal of Community Development and Life Quality*, 2 (1), 37-48.
- Chaipinchana, P. (2016). The financial management development of the Organic Nong Pa Krung Group in Nong Pa Krung Sub-district, Muang District, Chiang Mai Province [In Thai]. *Journal of Community Development and Life Quality*, 4 (1), 84-97.
- Chai-umporn, S., & Wimonwat, T. (2013). Food management at family level according to Muslim way of life and the mobilization process to attain food security in the family: A study of Ban Cha Jai Community, Chaiyo District, Ang Thong Province [In Thai]. *Journal of Social Development*, 15 (2), 1-16.
- Chalayonnavin, A. (2016). Informal organization: A new dimension of a social development concept to steer public policy [In Thai]. *KKU International Journal of Humanities and Social Sciences*, 6 (1), 98-118.
- Cheunpinisakul, W., & Rattanawaraporn, W. (2014). Leadership and organization climate affecting organization culture of companies in Bangkok Metropolitan area [In Thai]. *Sripatum Chonburi Journal*, 11 (1), 127-131.
- Chomchuen, T., & Jaiban, S. (2015). Enhancing of productive potentiality of community products “Karen Weaving” with sufficiency economy and creative economy: Case of Mae Yao Sub-district Community, Muang District, Chiang Rai Province [In Thai]. *Journal of Community Development and Life Quality*, 3 (2), 203-214.
- Chongvisal, R. (2012). Leadership, workplace spirituality, job performance and good corporate governance [In Thai]. *NIDA Development Journal*, 52 (1), 101-129.
- Jansiri, N. (2015). Local governance: The perspective on people participation in local government administration [In Thai]. *SRU Journal of Humanities and Social Sciences*, 7 (2), 95-117.
- Khamwong, S., & Talaluck, M. (2014). Promotion of community enterprise by using information system management in Phuphieng District, Nan Province [In Thai]. *Journal of Community Development and Life Quality*, 2 (3), 305-311.
- Kiatpathomchai, S. & Charenjiratragul, S. (2012). Problem and sustainability of the community-based saving and welfare funds [In Thai]. *NIDA Economic Review*, 6 (1), 107-133.

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก กองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัยสงขลานครินทร์ สัญญาเลขที่ บ.002/59

- Krueathep, W. (2015). Nine rules for good local governance [In Thai]. *NU Journal of Social Sciences*, 11 (1), 5-27.
- Lertsrichainon, S. (2013). Microfinance and sustainable development [In Thai]. *Panyapiwat Journal*, 4 (2), 148-160.
- Lorma, R., & Srisook, W. (2015). Gender roles in the development of the Darull Iman Mosque Community Baan Bumeakiya, Yi-ngo District, Narathiwat Province [In Thai]. *PSU Journal of Humanities and Social Sciences*, 11 (1), 173-194.
- Masae, A. (2012). Community welfare provision through saving groups: An alternative approach to social inequality reduction in rural Thailand [In Thai]. *Journal of Social Development*, 14 (2), 19-38.
- Meeros, M., & Suwanla-ong, S. (2016). The patterns of the application of good governance in the management of the provincial administrative organization: A case study of Prachinburi province [In Thai]. *KKU Journal of Humanities and Social Sciences*, 24 (44), 105-120.
- Muhamad, R., & Amornsa-nguansin, C. (2014). Islam and sustainable development: A case study of Masjid Kamalulislam Community, Khlong Saen Saep, Bangkok [In Thai]. *Rajabhat Rambhai Barni Research Journal*, 8 (1), 12-20.
- Parinyasutinun, U. (2015). Community management: Concepts and theories needing to be reviewed [In Thai]. *Modern Management Journal*, 13 (2), 11-21.
- Parinyasutinun, U. (2016a). Community welfare: Balancing between giving and taking [In Thai]. *Journal of Community Development and Life Quality*, 4 (3), 327-336.
- Parinyasutinun, U. (2016b). Leadership: The turning point for the community [In Thai]. *Journal of Politics, Administration, and Law*, 8 (2), 189-229.
- Parinyasutinun, U. (2016c). Community development: Reviewed issues in changing society [In Thai]. *Journal of Social Development*, 18 (1), 123-141.
- Phansanit, A. (2014). Implementation of good governance principles of provincial administration in Nakhon Ratchasima Province [In Thai]. *Journal of Politics, Administration, and Law*, 6 (3), 335-358.
- Phibulsiri, C. (2008). A study on factors related to the effectiveness of social welfare project in the community organizations [In Thai]. *NIDA Development Journal*, 48 (1), 57-84.
- Plodkong, T., & Thammasatchakarn, W. (2013). The concept of a savings group for production and the effects on members and the community: A case study of Tambon Khlong Pia Savings Group for welfare and production [In Thai]. *RMU Journal (Humanities and Social Sciences)*, 7 (2), 65-73.
- Puang-ngam, K. (2014). Assessment of local administrative organizations with good governance [In Thai]. *Journal of Politics and Governance*, 4 (2), 32-60.
- Pumpruk, S. (2014). Policy undertaken by local governments that lead to people's satisfaction: The case of Thailand [In Thai]. *Sripatum Chonburi Journal*, 11 (2), 63-69.
- Serirangsan, T. (2015). Conflict of interest problem in Thai local government [In Thai]. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal*, 21 (2), 1-15.
- Siriboon, S. (2013). Social mechanism that lead to the strengthening of the community under the population dynamic: Case study of Surao Ban Don Community [In Thai]. *Journal of Thai Studies*, 8 (2), 25-58.
- Sirisumphand, T. (2013). Strong communities, civil societies and sustainable economics based on research [In Thai]. *Journal of Community Development and Life Quality*, 1 (2), 1-5.
- Sohsan, J., Apichatvullop, Y., & Thongyou, M. (2008). Nur-Al-Iman Islamic Mosque Community and the construction of Muslim community in the pluralistic society of Isan [In Thai]. *Journal of Mekong Societies*, 4 (1), 53-92.
- Srijanpetch, S. (2010). Principles of corporate governance [In Thai]. *Journal of Business Administration*, 33 (125), 1-3.
- Srinisansakul, S. (2014). Overviewing the concept of good governance on development [In Thai]. *Journal of Politics, Administration, and Law*, 6 (2), 77-102.
- Suwanna-art, P. (2013). Knowledge management of accounting and financial for business community development in Dokdang Village Sewing Group, Doi Saket District, Chiang Mai Province [In Thai]. *Journal of Community Development and Life Quality*, 1 (1), 43-52.

- Tanongsak, W., Kittitornkool, J., Chuai-aree, S., & Khunwishit, S. (2016). Community database for flood management of two Sub-districts in Songkhla lake basin [In Thai]. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*, 9 (2), 181-193.
- Tatiyakavee, K. (2015). The research for development of the nation [In Thai]. *Journal of Community Development and Life Quality*, 3 (1), 1-4.
- Thirapat, S., Khongchan, A., & Kiatsuphaibul, S. (2012). Sustainability of a community social security fund [In Thai]. *Chulalongkorn Business Review*, 34 (134), 1-28.
- Thongyoo, D. (2012). Applying psychology theories to develop public consciousness in Thai juveniles [In Thai]. *Valaya Alongkorn Review*, 2 (1), 11-22.
- Tohthuan, M., & Wae-U-Seng, N. (2010). Concepts and methods in Islamic ethical nourishing [In Thai]. *AL-NUR Journal*, 6 (11), 69-83.
- Whangmahaporn, P. (2013). Development of policy in regard of the Thai volunteers: From security to social development [In Thai]. *Sripatum Chonburi Journal*, 10 (2), 15-26.
- Wiangsimma, B. (2014). The use of communication to create people participation in water conservation at Khlong Saen Saep: Masjid Kamal-Ul-Islam Community, Bangkok [In Thai]. *Rom Phruek Journal*, 32 (1), 1-22.